

Lärarene vid alla öfriga läroanstalter i landet äro pligtige att aflägga examen i Finskan. Universitetslärarene böra icke utgöra något undantag.

Under närvarande förhållanden blir det alltså ännu nödvändigt, att jurisstuderande aflägga en Finsk examen. Det är redan gammalt, att den tid, de nu använda på Ryska språket, för deras framtida verksamhet är gagnöst förlorad. Men det förtjenar att upprepadt erinra härom. Och när denna tid för Finskans studium besparas, behöfva fordringarne vid den ifrågavarande examen icke ställas lågt.

J. V. S. 10

63 MISSVEXTEN.

Litteraturblad n:o 8, augusti 1862

Det kännes orätt, att afhandla hvarjehanda ämnen såsom i djupaste ro, utan att skenbarligen egna en tanke åt den landsolycka, som borde upptaga och säkert upptager allas sinnen.

Att här vilja gifva råd till olyckans mildrande är nära nog förmädet. Vi taga hellre pennan, för att fästa uppmärksamheten på det öfverdrifna i sådane beräkningar af olyckans vidd, som äro egnade att nedslå förhoppningarne om mildrandet af dess följder, och i sådane fordringar på statens mellankomst, som i sig obetänkta bidraga att hos de enskilda minska medvetandet om pligten att, så vidt möjligt, hjälpa sig sjelfva, kanske hos andra, af olyckan oberörda, medvetandet om pligten att bistå dem. 20

Uleåborgs, Kuopio och Wasa län hafva en sammanlagd folkmängd af 670 tusen invånare. Enligt alla de bestämda uppgifter på olyckans vidd, man sett offentliggjorda, kan denna endast i Uleåborgs län beräknas hafva gjort mera än halfva befolkningens brödlös. 30

De hårdast träffade trakterna i Uleåborgs läns nordöstra delar, Paldamo, Sotkamo, Kuhmoniemi, Hyrynsalmi, Pudasjärvi och äfven Kuusamo äro orter, hvilkas befolkning aldrig lefvat af bröd ur egen åker, utan af skogen och förnämligast tjärbränning. Äfven Muhos vid Uleå elf och orterna kring öfra loppet af Siikajokis och Pyhäjokis vatten, såsom Piippola, Kärsämäki, Haapajärvi, delvis äfven andra församlingar, idka stark tjärbränning. Missvexten bringar dessa trakter alltså nöd, men gör dem icke hjälplösa, om blott spanmål får köpas mot nuvarande dryga lösen för tjäran och mot kredit på nästa sommars tillverkning deraf. I socknarne på Lappmarkens gräns vexer brödet till ringa belopp, och vexten misslyckas naturligtvis ofta. Boskapsskötsel, fiske och jagt gifva här äfven i goda år en stor del af födan. Mest torde nöden komma att tränga i länets sydöstra och sydligaste del, i Kalajoki med tillhörande kapeller, der frosten är en sällsyntare gäst, och afkomsten af skogen är ringa eller allsingen. Sagde orter, undantagande de senast nämnda tillhöra den folkfattigaste delen af länet. På den starkare befolkade kusten har, såvidt underrättelserna gifva vid handen, frosten gjort skada men icke förstört all skörd. 40

I Wasa län har härjningen sträckt sig ovanligt nära kusten, ända från Ny-Carleby till Uleåborgs läns gräns, för öfrigt i ett bälte inåt landet till Maanselkä. Ehuru äfven här i vissa delar tjärbränningen är temligen stark, lefva dock andra af åkern, och den torde i goda år öfverallt, utom i Perho, gifva brödfödan. Sistnämnda ort likasom österom Maanselkä det härjade Wiitasaari är jemförelsevis sällan fri från 50

frostskador, och folket bygger sitt bestånd på skogen. I Saarijärvi är förhållandet liknande. Ehuru inga särskilda underrättelser offentliggjorts från trakterna söder om Kuortane och närmast vesterom Maanselkä, kan man taga för afgjort, att der de bland morasen sparsamt spridda tegarne blifvit härjade. Sagde nordliga del af Wasa län torde tillhöra de landsdelar, der nöden blir den svåraste. Men i öfriga de folkrikaste, rikt spanmålsbärande trakterna af länet har man delvis t.o.m. god skörd. Här skall dock stor skada hafva skett så sydligt som i Lappfjerd. Hurudant förhållandet är i Laukkas känna vi icke; 10 men enligt muntliga berättelser skall Keuru icke synnerligen lidit. Kanske får man hoppas detsamma om öfriga orter österom landtåsen.

Man har derföre svårt att tro den uppgift, att mera än halfva befolkningen inom Wasa län skulle vara svårare lidande. Må man hoppas, att den är öfverdrifven.

Från Kuopio län talas om total härjning endast från de aldra nordligaste delarne. Vissa trakter i Idensalmi och Nilsjä, dessa jemförelsevis sällan frostfria – i Nurmis och Pielis likaså, äro totalt härjade. Kuopio nuvarande kapeller torde hafva svårt lidit. Vidt och bredt 20 hafva kärrodlingar förstörts; men dessa äro i detta län jemförelsevis ännu icke stora. Äfven lägre invid kärren belägna sveder äro tagna, också en och annan lågt liggande åker. Men mesta åkern finnes i de mellersta och sydliga trakterna på höjderna, och denna säges vara skonad. Allt synes visa att Kuopio län lidit minst.

I de trakter, der frosten lyckligtvis är en sällsynt gäst, der kan man väl fordra, att befolkningen skall sörja för sig sjelf, endast säd fås för pengar. I de öfriga, svårt och oftare härjade, måste utan tvifvel staten gifva lån; ty i dem råder alltid en fattigdom, som gör det för en del af den besutna allmogen omöjligt att finna kredit hos enskilda.

Äfven den obesutna befolkningen måste i de bättre bergade landsdelarne kunna förses med arbete. Att beräkna den genom härjningen blottställda delen af denna till 300 tusen arbetsföra personer, eller nära 30 nog de tre länens halfva befolkning, är en oförsvarlig öfverdrift. Att öfverhufvud räkna missvexten för lika med den 1856 är likaså öfverdrifvet. Allt låter hoppas, att den ingalunda tillhör de svåraste.

Kanske missleder oss förhoppningen, att olyckan skall befinnas ringare än den låter. Det gagnar dock till ingenting att öfverdrifva den i det orimliga.

Fri spanmålshandel är en önskelig sak. Men en gång för alla kan den låta vara sig sagdt, att, när frosten allmännare härjar fälten, förmår 40 den icke rädda invånarena från hungersdöden. Det är tänkbart, att vid Finska vikens kust staten kunde öfverlemna räddningsomsorgen åt de enskilda. I norra delen af landet är det omöjligt. Spanmålshandlaren kan icke lemna den kredit, den bofasta allmogen behöfver, för att sörja både för sig och den lösa befolkningen. I de orter, der hemsökelsen är något ovanligt, bör, som sagdt, nöden kunna någotsånär bäras utan lån af staten. I de oftare hemsökta deremot måste staten nödvändigt hjälpa.

Att yrka, det Styrelsen skall gifva den lösa befolkningen arbete, är endast att åberopa, hvad den alltid vid dylika olyckor gjort. Utdikning 50 af mossar och anläggning af vägar äro de två arbetsätt, som kunnat anlitas. Föga torde andra stå till buds. Ingendera kan lång tid på hösten eller tidigt på våren bedrifvas, och isynnerhet dikningen i kall årstid måste fostra sjukdom och elände. Lyckligast är, om enskilda mot låneförskott af kronan vilja uppträda som arbetsgifvare. Der kronoskogar tjenliga dertill finnas, kunde kronan låta fälla och utslåpa virke,

och om tjärbränning på trakten idkas, gifva rötterna, af hvilka varan hastigast fås, åt enskilda arbetsgifvare.

Den enskilda välgörenheten *kunde* mycket åstadkomma. Må man hoppas, att så sker, att det icke såsom 1856–57 får läsas i tidningarne, huru lysande vintern varit i den eller den staden. Dessa skänkta medel torde dock väl behövas till underhåll åt orklösa och värnlösa på de orter, der kommunernas oförmåga att försörja dem är konstaterad. Om såväl dessa gåfvor som statens understöd skola bära önskad frukt, beror dock hufvudsakligen deraf, huruvida verksamma kommitteer kunna på ort och ställe bildas.

10

Skulle sådana kommitteer mottaga beställningar från södra delen af landet på arbetare och verkligen sörja för, att reqvirenterna få dugligt folk, kunde kanske någon del af den lösa befolkningen sålunda försörjas. De gifta borde icke medtaga hustru och barn, ty ingen arbetsgifvare kan herbergera hela familjer, men i stället förbinda sig, att låta arbetsgifvaren genom kommitteerna tillställa dem viss del af arbetsförtjensten.

Vi önskade icke vidröra en i vår tanke origtig åtgärd, som icke mera kan ändras. Regeringen har gifvit handlandena pengar till spanmålsuppköp *räntefritt*. Skall derigenom icke all spanmålshandel med enskildas pengar förhindras? Den, som betalar ränta, kan ju icke konkurrera med dem, som ingen ränta betala. Och blir det spanmålsförråd för behofvet tillräckligt, som importerats med kronans pengar?

20

J. V. S.